

РОЗВИТОК СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ ГЕРМАНСЬКИХ ТА РОМАНСЬКИХ МОВ

УДК 81`42

АКІМОВА Н.В.

(Соціально-педагогічний інститут «Педагогічна академія»)

ВПЛИВ СПЕЦИФІКИ МОВИ ІНТЕРНЕТУ НА ПОЯВУ НЕДОСТАТНІХ ДЛЯ ОДНОЗНАЧНОГО РОЗУМІННЯ МОВЛЕННЄВИХ ОДИНИЦЬ (НА ПРИКЛАДІ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКИХ САЙТІВ НОВИН)

Стаття присвячена аналізу специфіки варіативного розуміння текстів українських сайтів новин. Встановлено, що неоднозначність розуміння новинних анонсів виникає через функціонування певних мовленнєвих одиниць, які кваліфікуються як девіантні. Автор досліджує недостатні для однозначного розуміння мовленнєві одиниці з урахуванням специфіки мови інтернету.

Ключові слова: варіативність, розуміння, девіантні мовленнєві одиниці, сайти новин, мова інтернету, психолінгвістика.

Акимова Н. В. Влияние специфики языка интернета на появление недостаточных для однозначного понимания речевых единиц (на примере текстов украинских сайтов новостей). Статья посвящена анализу специфики вариативного понимания текстов украинских сайтов новостей. Установлено, что неоднозначность понимания новостных анонсов возникает из-за функционирования определенных речевых единиц, которые рассматриваются как девиантные. Автор исследует недостаточные для однозначного понимания речевые единицы с учетом специфики языка интернета.

Ключевые слова: вариативность, понимание, девиантные речевые единицы, сайты новостей, язык интернета, психолингвистика.

Akimova N. V. Influence of the internet language specifics on appearance of vocal units insufficient for unambiguous understanding (on the example of texts of the Ukrainian news sites). The article is devoted to analysis of specifics of the variant understanding of texts of the Ukrainian news sites. It is ascertained that the ambiguousness of understanding of news announcements arises up because of functioning of certain vocal units, which are examined as deviant. The author investigates vocal units insufficient for the unambiguous understanding taking into account the internet language specifics.

Keywords: variability, understanding, perception, deviation speech units, news sites, internet language, psycholinguistics.

Останнім часом в українському мовознавстві все активніше досліджується мова інтернету. Сьогодні вже говорять про появу української інтернет-лінгвістики. Проте увага вчених зосереджується здебільшого навколо жанрової та дискурсивної специфіки Мережі. Психолінгвістичні аспекти інтернет-лінгвістики розробляються досить повільно.

Метою цієї статті є аналіз одного з варіантів розуміння мови інтернету.

Об'єктом розвідки є недостатні для однозначного розуміння мовленнєві одиниці, а **предметом** - вплив специфіки мови інтернету на появу у текстах сайтів таких одиниць.

Проаналізувавши публікації з інтернет-лінгвістики [Boardman 2004; Daya 2009; Dresner 2005; Herring 2008; Mason; Асмус 2005; Горошко; Дедова; Компанцева 2007; Лисенко 2010; Матвеева 2006; Сергієнко 2009; Щипіцина 2011], ми виділили такі характеристики мови інтернету: гібридність, креолізованість (або мультимедійність), використання «смайликів» і специфічних скорочень, високий ступінь проникності, колективне співавторство і співредактура тексту, насиченість неологізмами, недотримання мовних норм, необмеженість у виборі мовних засобів, схильність до мовної гри, фрагментарність, функціонування особливого мовленнєвого етикету, виражений презентативний характер. Зазначені риси мови Мережі актуалізують один із трьох варіантів виникнення інтерпретаційних девіацій: недостатність семантики мовних одиниць для коректної інтерпретації, надмірність семантики мовних одиниць або порушення їх звичайної сполучуваності. Проілюструємо на прикладах з текстів новинних анонсів укрнету вплив специфіки мови інтернету на появу недостатніх для однозначного розуміння мовних одиниць.

Гібридність та проникність мови інтернету зумовлюють появу в текстах новинних анонсів особливих мовленнєвих одиниць, наприклад: «*На Буковині клієнти здали підпільну гуральню*» [Україна – ТСН.ua від 30.07.2012]. Слово «*гуральня*» позначене у словниках як застаріле із значенням «спиртово-горілчаний завод; винокурня» [Бусел 2005, с. 270]. Проте аналізована лексема може бути незрозуміла сучасним користувачам інтернету.

Вживання неологізмів теж ускладнює розуміння тексту. Наприклад: «*Фотограф перетворив античні статуї на **xinster**»* [Україна – ТСН.ua від 30.09.12]. У сучасних тлумачних словниках української мови слово «**xinster**» не зафіксоване, а популярна інтернет-енциклопедія тлумачить це поняття так: «термін, що [з'явився у США у 1940-х роках](#), утворений від жаргонного «to be hip», що перекладається приблизно як «бути у темі» (звідси ж і [«хіпі»](#)). Слово це спочатку означало представника особливої субкультури, що сформувалася в середовищі шанувальників [джазової](#) музики; у наш час зазвичай вживається у значенні «забезпечена міська [молодь](#), яка цікавиться [елітарною](#) зарубіжною культурою і мистецтвом, [модю](#), [альтернативною музикою](#) та [інді-роком](#), [артхаусовим](#) кіно, сучасною літературою тощо» [Хіпстер]. Хоча лексема «**xinster**» за походженням не нова, у східнослов'янських культурах вона не поширена, тому для української мови її можна вважати неологізмом. Вживання у тексті будь-якого маловідомого слова безумовно ускладнює сприйняття тексту в цілому, вимагаючи від реципієнта застосування механізму ймовірнісного прогнозування.

Девіантність специфічних скорочень зумовлена недостатньою конкретизацією їх значення. Завдяки цьому створюються лакуни в розумінні, зміст яких заповнюється за рахунок використання механізму апперцепції. Проте чим менше досвід користувача у роботі з подібним текстом, тим більше варіантів інтерпретації у нього виникає. Наприклад: «*МН: Битва за Раду*» [Останні новини від 30.07.12]. Зазначена аббревіатура не є загальноновживаною, контекст теж не підказує шляхи декодування, отже можлива безліч варіантів розшифровки. Для того, щоб відновити авторський задум читач має скористатися гіперпосиланням.

Недотримання мовних норм – досить поширене в інтернеті явище, причому помилки різного роду значно ускладнюють сприйняття тексту. Проаналізуємо такий анонс: «*ВЗГЛЯД: Бере приклад з Росії»* [Останні новини від 30.07.12]. Якщо «**ВЗГЛЯД**» є суб'єктом, то незрозуміла розстановка розділових знаків, порушені логічні та семантичні зв'язки. «*Взгляд*» – це російськомовне слово, яке у перекладі українською звучатиме як «погляд» («1. Спрямованість, скерованість зору на кого-. що-небудь. 2. Думка, судження про що-небудь» [Бусел 2005, с. 1012]), воно не сполучується з присудком «брати приклад», оскільки брати приклад може тільки істота, а «погляд» – це неістота. Якщо «**ВЗГЛЯД**» є власною назвою, то розташування двокрапки між підметом та присудком є грубою помилкою. Якщо «**ВЗГЛЯД**» – це цитоване джерело, то помилкою є відсутність лапок, також залишається незрозумілим суб'єкт дії.

Необмеженість у виборі мовних засобів часто призводить до появи у текстах інтернет-новин грубої, лайливої, а іноді й обценної лексики. Прикладом функціонування лайливої лексики може бути анонс: «*НБУ покарає шалапутів, через які впала гривня*» [Новини України від 6.09.12]. За словником «*шалапут*» – «1. розм. Легковажна, непутяща людина. // Те саме, що пустун. 2. мн., заст. У Росії 19 ст. – релігійна секта хлестів; особи, що належали до цієї секти» [Бусел 2005, с. 1612]. Розуміння анонсу ускладнюється також через граматичну помилку: узгодження слів «шалапути» та «які», за нормами правопису, коли мова йде про істот, вато використати форму «яких», проте можливо ця помилка натякає на якесь інше контекстуальне значення лексеми «шалопут» на позначення неістоти.

Схильність автора до мовної гри виявляється у використанні різних художніх засобів, прецедентних текстів тощо. Наприклад: «*Пит-гон-стоп*» [Останні новини від 30.09.12]. Етимологічний аналіз дозволяє припустити, що ця лексема утворена поєднанням двох запозичень «піт-стоп» ((англ. pit stop – «зупинка в місці ремонту») – зупинка гонщика у боксах своєї команди під час гонки для виконання дозаправки, зміни гуми, зміни налаштувань або швидкого ремонту машини [Піт-стоп]) та «гон-стоп» (на злочинському жаргоні – пограбування, напад, збройний грабіж [Гопник]), але відсутність контексту унеможлиблює однозначне тлумачення анонсу.

Фрагментарність побудови інтернет-текстів простежується, наприклад, у наступному новинному повідомленні: «*У Чернівцях з'явився нардеп зростом у чо...*» [Україна – ТСН.ua від 11.09.12]

У новинному анонсі «*Опозиція має намір карати «кнопкодавів»*» [Новини України від 20.08.12] репрезентовано таку особливість мови інтернету, як яскраво виражений

презентативний характер. Оказіоналізм «кнопкодав» певно пов'язаний з роботою Верховної Ради України та чітко значення цього слова встановити з контексту не можна.

Висновки і перспективи. Появі недостатніх для однозначного розуміння мовних одиниць сприяють такі особливості мови інтернету, зокрема українських сайтів новин, як гібридність, проникність, насиченість неологізмами, специфічними скороченнями, недотримання мовних норм, необмеженість у виборі мовних засобів, схильність автора до мовної гри, фрагментарність побудови інтернет-текстів та особливий інтернет-етикет, що передбачає презентативний характер мовлення. У перспективі планується проаналізувати вплив специфіки мови інтернету на появу надлишкових та несполучуваних мовленнєвих одиниць.

Література

- Асмус Н.Г. Лингвистические особенности виртуального коммуникативного пространства: дис. на соискание уч. степени кандидата филологических наук: спец. 10. 02. 19 – «Теория языка» / Н.Г.Асмус – Челябинск, 2005 – 265 с. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Т.Бусел. – Київ, Ірпінь: Перун, 2005. – 1728 с. Гопник // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Гопник>. Горошко Е. И. Текст эпохи веб 2.0: психолингвистический анализ [Электронный ресурс] / Е. И. Горошко. – Режим доступу: <http://www.textology.ru/article.aspx?aid=207>. Дедова О. В. Лингвосомиотический анализ электронного гипертекста: (на материале русскоязычного Интернета): дисс. на соискание уч. степени доктора филологических наук: спец. 10.02.01 «Русский язык», 10.02.19 «Теория языка» [Электронный ресурс] / О. В. Дедова. – Режим доступу: <http://www.dissercat.com>. Компанцева Л. Ф. Интернет-коммуникация: когнитивно-прагматичний та лінгвокультурологічний аспекти: автореф. на здобуття наук. ступеня доктора філологічних наук: спец. 10.02.02 «Російська мова» / Л. Ф. Компанцева. – Київ, 2007. – 23 с. Лысенко С.А. Взаимодействие устной и письменной формы существования языка в интернет-коммуникации: дис. на соискание уч. степени кандидата филологических наук: спец. 10. 02. 19 – «Теория языка» / С.А.Лысенко. – Воронеж, 2010 – 184 с. Матвеева С. А. Сайт как жанр Интернет-коммуникации (на материале персональных сайтов ученых): автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / С. А. Матвеева. – Донецьк, 2006. – 21 с. *Новини України від LB.ua*: оперативна аналітика української політики, економіки, новини культури та спорту від 6.09.2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukr.lb.ua/> *Останні новини України та світу*. Корреспондент.net – свіжі новини дня [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://korrespondent.net/> *Пім-стоп* // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Пім-стоп> Сергиенко П. И. Лингвокогнитивные особенности электронного гипертекста (на материале английского языка): автореф. на соискание уч. степени кандидата филологических наук: спец. 10.02.04 «Германские языки» / П. И. Сергиенко. – Москва, 2009. – 22 с. *Україна* – ТСН.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/ukrayina> *Хінстер* // Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Хінстер> Щипицина Л. Ю. Комплексная лингвистическая характеристика компьютерно-опосредованной коммуникации (на материале немецкого языка): автореф. на соискание уч. степени доктора филологических наук: спец. 10.02.04 – «Германские языки» / Л. Ю. Щипицина. – Воронеж, 2011. – 40 с. Boardman M. The Language of Websites / M. Boardman. – New York: Routledge, 2004. – 102 p. Dresner E. The Topology of Auditory and Visual Perception, Linguistic Communication, and Interactive Written Discourse [Електронний ресурс] / E. Dresner // Language@Internet. – 2005. – Режим доступу: http://www.languageatinternet.de/articles/2005/161/index_html/ Herring S. Language and the Internet / Herring S. // International Encyclopaedia of Communication. – Blackwell: Blackwell Publishers, 2008. Mason J. From Gutenberg's Galaxy to Cyberspace: The Transforming Power of Electronic Hypertext, doctoral dissertation at McGill University, Montréal [Электронный ресурс] / J. Mason. – Режим доступу: <http://www.masondissertation.elephanthost.com> *Sin Daya* Thematic and Situational Features of Chinese BBS Texts [Електронний ресурс] / Sin Daya // Language@Internet. – 2009. – Volume 6. – Режим доступу: <http://www.languageatinternet.de/articles/2009/2011>

УДК 811.111'276.642:338.48

БРУТМАН А.Б.

(Запорожский национальный технический университет)

СТРУКТУРНО-ГРАММАТИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ СОСТАВНЫХ ТЕРМИНОВ В АНГЛОЯЗЫЧНОМ ТУРИСТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ

В статье рассматриваются структурно-грамматические свойства словосочетаний, составляющих основную часть терминологии современного англоязычного туристического дискурса. Дается описание двух- и трехкомпонентных терминов с учетом грамматических характеристик ядерного и зависимого компонентов. Выделяется наиболее продуктивная структурная модель составного термина туристического дискурса.

Ключевые слова: туристический дискурс, термин, составной термин, атрибутивное терминологическое словосочетание, препозитивный атрибут, ядерный компонент, зависимый компонент.

Брутман А.Б. Структурно-граматичні характеристики складених термінів в англомовному туристичному дискурсі. У статті розглядаються структурно-граматичні властивості словосполучень, які складають основну частину термінології сучасного англомовного туристичного дискурсу. Дається опис дво- і трикомпонентних термінів з урахуванням граматичних характеристик ядерного і залежного компонентів. Виділяється найбільш продуктивна структурна модель складеного терміна туристичного дискурсу.

Ключові слова: туристичний дискурс, термін, складений термін, атрибутивне терминологічне словосполучення, препозитивний атрибут, ядерний компонент, залежний компонент.